

MESEL DERGİSİ – SORUŞTURMA (2012)

Müslüman gençlerin imkân ve zaaflarını sorgulayarak söz konusu mevcut duruma

"Büyük ölçüde bir parçası olduğunuz, geçmişte İslâmi hareket adına ortaya konan çırpınışların, söylem ve eylem çabalarının bugün yeni Müslüman nesilde bulunduğu karşılık nedir sizce? Bir devamlılık söz konusu mudur acaba? Kendi zaman ve tecrübenizi hatırlayarak/hatırlatarak, o gün ve bugünün Müslüman gençlerini, zaaf ve imkânlarıyla mukayese eder misiniz? Bugün gelinen noktada, yani, İslamcı duyarlılıklara sahip isim ve hareketlerin muhalefet ve direniş dilini yitirdikleri tartışılan bir zamanda, 'büyükler'in gençlere işaret edebilecekleri bir misyon/ufuk kaldı mı?"

Öncelikle belirtmem gerekir ki, bir ülkede hamiyet bittiyse, hamiyetli insan tükendiye kapıya kilidi vurup hicret gerekir. Henüz hamiyetin tükendiği duruma gelmedik. Allah'ın izni ile de gelmeyeceğiz. Bir anımı hatırladım. Başında bulunduğum teşkilatın bir şubesinin yöneticisi, şube bina kirasını ödeyemediklerinden bahisle zor durumda kaldıklarını, bu gidişle şubeyi kapatabileceklerini söylemişti. Ben de kendisine, "Eğer o şehirde hamiyet ve hamiyetli insan tükendi ise hemen kilidi vur anahtarı da bana gönder" demiştim. Aradan birkaç ay geçtikten sonra beni illerine çağırıp çok bereketli bir program yaptılar ve bu gün en çalışkan ve üretken şubelerimizden biridir.

Bugün İslâmi Hareket devam ediyor. İslâmi Hareketi en geniş anlamıyla alıyorum. Devam etmesi, "yaşayan sünnet" bağlamında, her birimizin yaşayan sünnetin basamak taşları olmayı kabullenmesi ve sürdürmesi suretiyle devam ediyor. Bizler bizden öncekilerin devamcısı, izleyicileriyiz. Bugünün kuşağı da bizim kuşağın izleyicileri. Bu zaviyeden baktığımızda bir devamlılık söz konusu. Yaşayan sünnet tabirini bir başka birlikteliğimizde inşallah daha teferruatlı konuşuruz.

Bu bir "şefaath zinciri"dir. Önde gidenlerin arkadan gelenlere, arkadan gelenlerin de öndekilere ulanması, amellerinin birleştirilmesi, "olgun birikimin genç enerji ile bütünleşmesi"dir. Bu zincirin, bu bütünleşmenin devam ettiğini düşünüyorum, görüyorum ve yaşıyorum.

Her ne kadar içinde bulunduğumuz şartlar ve oluşumlar, kapitalist ekonomi, liberal söylemler, seküler yaklaşımlar, popülizm ve muhafazakar yaşam tarzı zaman zaman bu inancımızı örselese de, iman-amel bütünlüğümüz içindeki yaşamımız bizi her an umut tazelemeye sevk ediyor. Bu sevkiyatta, her dönem olduğu gibi imam – amel bütünlüğüne, şefaath zincirine önem verenlerin varlığı temel teşkil ediyor. Aksi halde tek kaldığımız dünyada hicret farz olurdu. Hicret etmediğimize göre hala umut var demektir. Kaldı ki umudumuz amelimizle birlikte hamdolsun devam ediyor.

60-70 li yıllardaki imkânlarla bugünkü imkânlar aynı değil. Bu yüzden kuşaklar arası kıyaslamalar yapmayı doğru bulmuyorum. Ayrıca 40-50 yıl önceki imtihanlarımızla bu günkü imtihanlarımız da aynı değil. Her kuşağın sorunları, açmazları, sınavları farklı. Belki de bizim en önemli fonksiyonumuz, geçirdiğimiz imtihanlarla bu kuşağı bilinçlendirmek. Bir örnek vermek gerekirse: Dün mücadelemizde farkında olmadan

bizzat döşediğimizi sandığımız ön açıklıkları ve katkılar, bugün projecilik adıyla gençleri ucuz profesyonelliğe yönlendirmekte. İnsana dokunmayan popülist projelerle arkınızı açanlar, dün bizim önümüzdeki arkları açarak bizi yanlış yönlere ve sonuçlara sevk etmişlerdi.

Sorunuzda önemli bir argüman kullanıyorsunuz: *“İslamcı duyarlılıklara sahip isim ve hareketlerin muhalefet ve direniş dilini yitirdikleri tartışılan bir zamanda, 'büyükler'in gençlere işaret edebilecekleri bir misyon/ufuk sorgulaması”* Muhalefet ve direniş dili hiçbir zaman ortadan kaybolmaz. Çünkü direniş ve muhalefet kıyamete kadar sürecek. Allah'ın, *“İçinizden hayra çağırarak bir topluluk bulunsun”* buyruğu aynı zamanda O'nun bir yönlendirmesi, bir yardım vesilesidir. İslâm kıyamete kadar baki ise direniş de kıyamete kadar baki olacaktır. İslâm iktidar olduğunda bile, *“emr-i bil ma'ruf”* içimizdekilere, *“nehy-i anil münker”* İslâm'a muhalefet edenlere karşı devam edecektir.

İslâm âlemi 3 asırlık bir geri çekilme dönemi yaşıyor. Ancak medeniyetleri medeniyet kurma azmi ve pratiği, potansiyeli olan ümmetler kurar. Bu azim ve pratik İslâm Ümmetinde var. Yapılacak ve yapmaya çalıştığımız iş, külleri eşeleyip, benliğindeki medeniyet parıltılarını azme dönüştürmektir.

Burada dikkat çekmek istediğim önemli husus, dilin sekülerleşmesidir. Birkaç yıl önce bir arkadaşım şöyle demişti: *“Uzun zamandır dikkat ediyorum, ne ben ne de diğer İslâmci yazarların birçoğu İslâmi kavramları kullanmıyoruz. Mesela “bereket” kavramını neredeyse yazı dilinde unutmuşuz”*. Bunu önemsiyorum. Dil sekülerleşmemeli. Aksi halde zihinler de kavramlarla düşündüğünden, zihinler de sekülerleşir. 80-90'lı yıllarda tercüme yapan genç arkadaşlarımızın dilinden rahatsız olurdum. Uyarırdım. Şimdi aydınlarımız seküler dili fazla kullanır oldular. Unutmayalım ki, herkes kendini en iyi kendi ana diliyle anlatabilir.

Misyon meselesine gelince:

Misyon, sürekli bir amacı ifade eder. Sürekli amaç, kişinin veya organizasyonun neyi ne için, kim için ve nasıl yaptığı ve yapması gerektiği anlamıdır. Latince'de göndermek anlamına kullanılan *“missio”* terimi, Hıristiyanlığı yaymada kullanılmıştır. Bu yönüyle *‘yayma’* amacını da ifade eder. Bu haliyle misyon, yüklenilmiş görevdir. Gönüllülük esasına dayanan birlikteliklerde, örgüt üyelerini aynı amaç doğrultusunda ortak bilinç ve hedeflere ulaştırıcı ortak nitelikler oluşturmaya misyon denilmektedir.

Bir şeyin gerçekleşmesini tarihi gerçekliğe bağlamak sağlıklı bir yöntemdir. Bu haliyle tarihimizdeki Ahilik örneğine bakabiliriz. Ahilik gönüllülük esasına dayanan bir sosyal organizasyondur. Ahilik, kendine temel misyon olarak, **‘mükemmel fertler yetiştirmeyi’, ‘mükemmel topluluklara ulaşmayı’, ‘dünyayı düzene sokma yoluna yapışmayı’** ve bu şekilde **‘insanlara ve insanlığa hizmet etmeyi’** belirlemiştir.¹

Tüm bu özelliklerin Ahi teriminin *“kardeşlik”* anlamı ile bütünleştirilmesiyle bireysel ve toplumsal misyonun güzelliği ortaya çıkmaktadır.

¹ Sultan Murad döneminde ortadan kaldırılan ve mensupları yeniçeri yapılan Ahilik daha sonra, Ahi Kurumlarının maddi manevi, bedeni ve fikri yönden tüzüğü sayılan Fütüvvetnamelerin esaslarına bağlı olarak sadece esnaf kuruluşları haline dönüşmüştür. Bu esnaf kuruluşlarına da Lonca'lar denmiştir.

İster bireysel isterse toplumsal sorumluluk bazında olsun, düşüncenin ve eylemin yaygınlaştırılması için, hukukumuza malik olma anlamında arzulanan her türlü sonucun peşinde ve arayışında olmamız gerekmektedir. İşaretlediğimiz bu seçenek, bizi her türlü kurumsal yapılanmanın kutsallığından daha ötelere, yapıların bizi sarmalamasından daha ileri misyonlara taşıyacaktır. Ancak tüm bu sıraladıklarımız için hukukçularımızda bazı belirtiler, görünümler, kısaca ‘cevherin cisimleşmiş’ hali olarak tanımlayabileceğimiz özelliklerin bulunması gerekmektedir. O halde vizyon kavramına geçebiliriz.

Vizyon, “bir insanın, bir kurumun veya devletin, gelecekte yaşanabilecek muhtemel olumlu-olumsuz değişimleri görebilmesi, bunların yan tesirlerini kestirebilmesi, buna göre de hayatta kalabilmesi, başarılı olabilmesi veya rekabet gücünü artırabilmesi için, ileriye dönük plânlı ve sistemli bir şekilde çizdiği yöndür.”

Mutlu bir gelecek tasavvuru, amaç olarak belirlenen hedeflere (misyona) ve bu hedefe nasıl ulaşılabileceğine dair donanıma (vizyona) bağlıdır. Dolayısıyla misyon ve vizyonun net olarak tanımlanması ve şekillenmesi gerekir. Bir başka deyişle hedef anlaşılabilir, ulaşılabilir ve gerçekleştirilebilir olarak ortaya konmalıdır.

Ahiliğin tüzüğü sayılan Fütuvvetnamelerde vizyon belirlenmiştir. Buna göre Ahi:

“Huyu güzel, namaza devamlı, infak eden, babasına ihsanda ve itaatte bulunan, komşusunu ağırlayan, eline geçeni veren, işlerini güzelleştiren, sözlerinde doğru olan, ameli salih, sır saklayan, ahde vefalı, sevgiye riayet eden, doğruluk ve şeffaflık ilkesiyle muamelede bulunan, yalanı ve riyası olmayan, helal kazanç peşinde olan, harama bakmayan, halka ihsan eden, kendisinden ayrılanları dolaşan, ona vermeyene veren, zulmedeni bağışlayan, kötülük edene iyilik eden, şeriata bağlı, kardeşlerinin haklarını eda eden, komşularına karşı müsamahada bulunan, ihsanlarla keremler eyleyen (cömert), kendilerinden uzak olanı soran, yakındakini dolaşan, hastayı ziyaret edip halini hatırını soruşturan kişidir.”

Ahinin üç şeyi bağlanır, üç şeyi açılır:

- ❖ Gözü, haram olan şeylere; ağız, günah olan sözlere; eli, zulümlere bağlanır.
- ❖ Kapısı, konuklara; kesesi, kardeşlerden ihtiyacı olanlara; sofrası, bütün açlara açılır.

Ahilik vizyonunu oluşturan temel bileşenlerden birisi de ‘**tasarlanan gelecek**’tir. Günümüzde yapılan bilimsel araştırmalar da benzer sonuçlara ulaşmaktadır. Aklın yolu bir olduğuna göre, sonuçlar da birbirinden uzak olmasa gerektir. Buraya kadar anlatılarımızın ve belki de idealize etmek olarak tanımlanabilecek öngörülerimizin, **bildik tanımıyla ütopya** değildir. Tarihi gerçeklikten gelecek tasavvuruna bir yol haritasıdır.

İşte bu yolculukta yeni kuşağı bekleyen tehlikeleri “dönüştürme projeleri” olarak tanımlayabiliriz. Bizim kuşağa az çok bulaşmış bu projeler, yeni kuşağı sarmalıyor diyebiliriz. Bunlar **Sekülerleştirme - Protestanlaştırma – Muhafazakârlaştırma** olarak belirlenebilir.

Yeni kuşağımıza bu noktada tavsiyelerimiz, iman – amel bağlamında **Bireysellik, Toplumsallık, Adanmışlık (Asketizm), Pazifizm ve Aktivizm** kavramlarının iyi anlatılması gerektiği kanaatindeyim. Zira “Şayet biz bu Kur’an’ı bir dağın üstüne indirmiş olsaydık, andolsun onu Allah korkusundan saygı ile baş eğmiş, parça parça olmuş görürdün. İşte biz, belki düşünürler diye, insanlara böyle örnekler veririz” (59-Haşr-21) ayetindeki misyon, vizyon yüklemesinin altından ancak böyle kalkabilirsiniz.

İnsan fitratı, insanın diğer yaratıklara karşı üstünlüğü ve insana verilen nimetler karşısındaki sorumluluklarının izahı bu söyleşinin sınırlarını aşar. Herkes gibi bir hikâye ile başlamış, hikâyeyi yolda yazmaya çalışmışım. Hikâye devam ediyor. Ara duraklarda sıkıntılarımız var. Biraz gerilerden bu günlere sıkıntılarımızı ifade eden bir şiirimsi ile bitirelim:

BİR BAŞKA BEŞBUÇUK HİKÂYE -1-

Bir adam isyan yükle/r/nir

uyandı bir gün rüyadan adam
kâbustan uyanır gibi
hoş ilk gördüğü değildi ki
‘bu gelen bir’leri saydığı kadar
giden birleri de bilirdi...

o gün yollarına ateş
günlerine yıldırım düştü
söz günüydü, cümlenin beklendiği
her birini bayram bildiği.
yıkıldı,
ayazmaları kuruyup
gençlerine hasret bakakaldı...

anneleri sızlanmıştı bir gün
- Bu çocuklar babalı yetim
diye
sus dedi adam, haksızlık yapma
ümmetin çocukları ne güne...

sonra yine durdu, düşündü, düşündü
başı elleri arasında ezildi, sıkıldı
boşvermek istedi bir an...

- Ahde vefa, Vefa ile bir arada olmuyor zahir

diyesiydi, diyemedi.
sözleri hatırladı, ahidleri
Kalu belaya uzanmadan, yakın dönem ahitlerini
sonra celallendi

- Maliyeti ne olursa olsun
yok öyle değil,
- Neye mal olursa olsun
 - o Bu işin üstüne gideceğim...

sonra yine rüyadan uyandı adam
'Hükümde fahşaya gitmeyin'
durdu yine adam,
söz bitmiş, eylem kesilmişti...
danıştı...

- Alem sanki alışık.
yer gök inlememiş,
gök kubbe yere inmemiş,
sıradanlıklar alemi kaplamış
- Bu da geçsindi yahu...

hükümünü verdi,
'bu da geçmez yahu' diyen adam
ömrü billah dememişti

- artık konuşma, dedi kendine
- zararı kendi kendine
- söz zamanı değil, sükut zamanıdır
- dilini lal, gönlünü zilzal eyle...

sonra muhasebe;
indi mi peki gönlüne rahmet?
dizildiler mi saf saf?
bir özür mü, geleceğin muştularına?
Asla... Asla... elan da Asla...

sonra tesbihine baktı
adı unvanı yazılı tanelerine
bir dost göndermiş, hatır
tanelerini çekti içine,
geçmişine üfledi

- kader bu,

- diyesiydi,
- diyemedi

nefsine yenildi,
onlar gibi.

Vefanın sokaklarında vefa aranmaz dedi
var git uzletine, hüküm ferma lal'ine...

Ve nazire, şehrine Ramazan gelen kızıma

Ah kızım ya
İçinin mahyalarını asarsın da
Ümmeti görmez misin, umarsız.
Tellerinden ince haykırışlar,
Ben bizârâ da devşir.
Devşir ki lambalarımız ışıll ışıll...

Şehrine Ramazanlar
Şehrime karabasanlar...
Kim demiş hâşâ kemiyet
Keyfiyet aradık 40 yıl
Hep o 'gelen bir' andına...

Senin caddelerin mustakim/velud
benimkiler ebter,
Sen kuytulardan çıkarsın,
ben dehlizlere...

Ah kızım ya
Çıkmaz sokaklar sensiz olur a,
bensiz nicedir...
Sen zamanı çevir ayaklarında
ben çaresizliğimi

Onlar da eyyamcılığı
Düzenleri tez anti tez,
Düzenleri aylak...

Onbir ay dedin değil mi kızım?
Bak 12 yıl, öncekileri saymazlar...
Sen atlarını koştur,
ben avuntularımı...

Sen avuçlarına dua koy umut umut
ben ürküntülerimi...

Sen bekleyeceksin yankılanan sözleri
bense toprağa gömülen ahidleri...

Mahyalarıma ben de şükür yazdım,
Hükümde fahşa olmadı diye,
Duvarlarıma da 'utanın'...

Sonra Rabbine yöneldi adam,
Mazlumların
ve mahrum bırakılmışların elleriyle açtı
Allahım!
bakışımızı ibret,
sükutumuzu hikmet,
konuşmamızı sanat
ve marifete dönüştür.

Hasbinallahu ve ni'mel vekil, ni'mel mevlâ ve ni'mel masir...
Allah'ım sen hepimizi bağışla.

Tarih ve Saat
ha beş kala ha beş geçe...